

Σωτηρία Σταυρακοπούλου

Προσεγγίσεις 2008-2010

Ημερίδες, Στρογγυλά τραπέζια.
Αφιέρωμα στα 100 χρόνια ελεύθερου
βίου της Θεσσαλονίκης και τα 50 χρό-
νια της Εταιρίας λογοτεχνών Θεσσα-
λονίκης, Θεσσαλονίκη, Εταιρία Λογο-
τεχνών Θεσσαλονίκης, 2012, σελ. 246.

Ως γνωστόν, η Εταιρία Λογοτε-
χνών Θεσσαλονίκης πραγματοποιεί
κάθε χρόνο, εκτός των άλλων, και δύο
ιδιαίτερα ξεχωριστές εκδηλώσεις που
αφορούν είτε σημαντικούς λογοτέ-
χνες της Θεσσαλονίκης είτε την ίδια
τη λογοτεχνία της πόλης. Για κάθε
έναν από τους καθιερωμένους
αυτούς δημιουργούς διοργανώνει
μια ημερίδα και για κάθε θέμα που
αναφέρεται ή έχει σχέση με τη λογο-
τεχνία της Θεσσαλονίκης διοργανώνει
ένα στρογγυλό τραπέζι. Έτσι την τριε-
τία 2008-2010 έχουμε τρεις ημερίδες
και τρία στρογγυλά τραπέζια. Ο τόμος
που παρουσιάζουμε αποτελεί τα
«πεπραγμένα» των εκδηλώσεων
αυτών. Λέω «πεπραγμένα» γιατί δεν
πρόκειται για πρακτικά με τη στενή
έννοια του όρου. Έχουν αφαιρεθεί τα
μέρη των συζητήσεων που ακολου-
θούν τις εισηγήσεις. Και κάτι ακόμα:
μερικές εισηγήσεις είναι τόσο εκτε-
νείς, που είναι αδύνατον να είχαν
αναγνωσθεί μέσα στα στενά χρονικά
όρια που ορίζονται για παρόμοιες
εκδηλώσεις.

Δυο λόγια τώρα για τη σημασία
και τον τίτλο που παρόντος τόμου.
Είναι γνωστό ότι τις εκδηλώσεις
αυτές τις παρακολουθεί πάντα ένα
περιορισμένο σε αριθμό κοινό, συνή-
θως ενήμερων ακροατών. Αν οι ομι-
λίες δεν καταχωρηθούν σε τόμο, τότε
μετά από λίγο διάστημα είναι σαν να
μην έγιναν. Μόνο τα πρακτικά των
εκδηλώσεων αυτών είναι ο ουσιαστι-
κός πνευματικός καρπός τους για ένα
ευρύτερο κοινό ενδιαφερομένων και,
ενδεχομένως, μελετητών του μέλλο-
ντος. Γι' αυτό και προσυπογράφω
αυτά που επισημαίνει ο πρόεδρος της

Εταιρίας κ. Γιώργος Ξεινός στον πρό-
λογο του: «Ελπίζουμε ότι με την
παρούσα έκδοση θα κατορθώσουμε
να κοινοποιήσουμε σε περισσότε-
ρους, απ' όσους παραβρέθηκαν και
παρακολούθησαν τις εκδηλώσεις, το
περιεχόμενό τους. Σε μια εποχή διαρ-
κούς επιπολασμού του πρόχειρου και
βαπτίσματος του ασήμαντου ως
σπουδαίου, η υπόμνηση και η επανε-
κτίμηση γεγονότων τα οποία οριοθέ-
τησαν τα πνευματικά πράγματα του
τόπου και συγκρότησαν τη φυσιογνω-
μία του, αποτελεί καθήκον καθενός
που τάχτηκε να υπηρετήσει τον χώρο
και τους θεσμούς».

Έρχομαι τώρα στον τίτλο. Τον
θεωρώ απόλυτα επιτυχημένο, γιατί
ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του
βιβλίου. Το έργο όσων λογοτεχνών
αποτέλεσαν το θέμα των ημερίδων
είναι πολυδιάστατο, αλλά και η προ-
σωπικότητά τους πολυμερής. Και για
τα δύο έχουν γραφτεί πολλά από δια-
φόρους: από κριτικές μέχρι μελέτες
και βιβλία. Επομένως, οι εισηγήσεις
δεν θα μπορούσε να είναι τίποτα
άλλο παρά μια ακόμα προσπάθεια
προσέγγισης, που βασίζεται στη
γνώση του έργου ή του προσώπου ή
και των δύο μαζί του κάθε ομιλητή.
Όσο για τα στρογγυλά τραπέζια του
παρόντος τόμου που αφορούν τις
επιδράσεις που δέχτηκε η ελληνική
λογοτεχνία από αντίστοιχες ξένες,
εδώ έχουμε να κάνουμε με ένα θεω-
ρητικό πέλαγος, όπου χρειάζεται
μεγάλη προσπάθεια και γερό κολύμπι
για να αναδυθούν από τα μακροβού-
τια οι νύξεις ως προσεγγίσεις.

Η πρώτη ημερίδα αφορά τον Νίκο
Γαβριήλ Πεντζίκη και πραγματοποιή-
θηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2008 για τα
100 χρόνια από τη γέννησή του. Η
εκδήλωση αρχίζει με την ανάγνωση
«αγαπητικής για τον Πεντζίκη επιστο-
λής» του αρχιεπισκόπου Αυστραλίας
Στυλιανού, φίλου και θαυμαστού του
Πεντζίκη, τον οποίον είχε φιλοξενήσει
στην Αυστραλία και από τα ποιήματα
του οποίου ο δεύτερος εμπνεόταν και
δια της «Ψηφαριθμησης» ανταπέδιδε
τον σεβασμό και τη φιλία με δικά του

ποιήματα ή ζωγραφιές.

Την αυλαία των εισηγήσεων ανοίγει η ποιήτρια, πεζογράφος και δοκιμογράφος Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου, η οποία ομολογεί ευθαρσώς ότι στέκεται αμήχανη μπροστά στο έργο του Πεντζίκη, το οποίο αδυνατεί να προσπελάσει. Η συνάντησή τους όμως συντελείται στη συλλογή διηγημάτων του Πεντζίκη Μητέρα Θεσσαλονίκη (1970) με καταλύτη την πόλη που την γνωρίζουν καλά και την αγαπούν και οι δύο. Εκεί η Αγαθοπούλου δέχεται ως ξεναγό της τον Πεντζίκη και μέσα από τους μύθους, την ιστορία, τους τόπους, το βυζαντινό παρελθόν της πόλης και κάποια πραγματικά γεγονότα που συνέβησαν στην απώτερη η εγγύς ιστορική διαδρομή της, ανακαλύπτει μian άλλη Θεσσαλονίκη μέσα από τη ματιά και τον πλούσιο από γνώσεις και αισθήματα ψυχικό κόσμο του ξεναγού της.

Τη σκυτάλη παίρνει ο ποιητής και φιλόλογος Γιάννης-Τζανής σε μια προσπάθεια να καταγράψει όχι μόνο τη λογοτεχνική γλώσσα του Πεντζίκη, αλλά να ερμηνεύσει – στο μέτρο του δυνατού φυσικά – και στοιχεία για την προέλευσή της.

Πολύ ενδιαφέρουσα θεωρώ την επόμενη εισήγηση του ερευνητή-βιβλιοθηκονόμου Κώστα Κουρούδη για την «Καινοτόμο συμβολή του Ν. Γ. Πεντζίκη στα περιοδικά 3ο μάτι, Κοχλίας και Μορφές». Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Κουρούδης ασχολείται με τη συμβολή του Πεντζίκη στα λογοτεχνικά περιοδικά στα οποία εκείνος είτε πρωτοστάτησε, όπως ο Κοχλίας της Θεσσαλονίκης, είτε συνεργάστηκε όπως το αθηναϊκό Το 3ο μάτι (1935-1937) και το Θεσσαλονικιό Μορφές, που πρωτοξεκίνησε την συντηρητική του λογοτεχνική πορεία το 1936 αλλά στην τρίτη περίοδό του, μετά τον πόλεμο, ανοίγει τις σελίδες του (το 1949) στους συνεργάτες του Κοχλία που είχε ολοκληρώσει τον βίο του (με τη μεσολάβηση του Στρατή Μυριβήλη) και αναnevώνεται αισθητικά. Στις Μορφές, ο διευθυντής της Βασιλίας Δεδούσης

δημοσιεύει μια ξενάγηση που έκανε ο Πεντζίκη στις βυζαντινές εκκλησίες της Θεσσαλονίκης, την οποία κατέγραψε, και πραγματικά τα αποσπάσματα της που παραθέτει ο Κουρούδης φανερώουν τη «λοξή ματιά» – όπως την αποκάλεσε ο Ηλίας Πετρόπουλος – του Πεντζίκη με την οποία έβλεπε και έκρινε κείμενα και πράγματα. Βέβαια μέσα από τη «δράση» του Πεντζίκη στα παραπάνω περιοδικά μαθαίνουμε από την εισήγηση Κουρούδη την ιστορία και τις αισθητικές κατευθύνσεις των περιοδικών αυτών, τις μεταξύ τους αλληλοεπιδράσεις που πολλοί τις αποδίδουν στον Πεντζίκη, καθώς και τον τρόπο σκέψης και πνευματικής δημιουργίας του τιμώμενου λογοτέχνη. Στάθηκε λίγο παραπάνω στην εισήγηση αυτή όχι μόνο γιατί είναι μια εκτενής μελέτη, αλλά γιατί τη θεωρώ κάτι παραπάνω από προσέγγιση στο φαινόμενο Πεντζίκη: τη θεωρώ συμβολή.

Ακολουθεί η εισήγηση του θεολόγου Αναστασίου Πολυχρονιάδη «Υδάτων υπερεκχείλιση». Πρόκειται για μια συναισθηματική προσέγγιση του προσώπου και του έργου του Πεντζίκη με πολλά αποσπάσματα από κείμενά του και περιστατικά / ανέκδοτα από τη ζωή του, που συμπληρώνουν, θα έλεγα, κάποιες «γωνιές» της ζωής και του έργου του.

Η ποιήτρια Ευτυχία-Αλεξάνδρα Λουκίδου καταπιάνεται με το δύσκολο προσπελάσιμο έργο της ποίησης του Πεντζίκη και της σχέσης αυτής με την πεζογραφία του, τα μοντέρνα αισθητικά κινήματα των αρχών του 20ού αιώνα και τις πνευματικές και υπαρξιακές του αναζητήσεις.

Την ημερίδα κλείνει το πνευματικό τέκνο του Πεντζίκη, ο γιατρός και εξαιρετος ζωγράφος του κλίματος του δασκάλου του Γιάννης Μενεσίδης, με προβολή και αισθητική ανάλυση πινάκων του Πεντζίκη. Και ο Μενεσίδης χρησιμοποιεί την ψηφαρίθμηση στη ζωγραφική του για την οποία προσπάθησε να δώσει κάποια στοιχεία χωρίς να γίνει απόλυτα κατανοητός, διότι διακατέχεται από το ίδιο

πνεύμα «χριστιανικού μυστικισμού» που χαρακτήριζε το έργο του Πεντζίκη. Τι πραγματικά εννοεί όταν γράφει: «Φαίνεται λοιπόν ότι η ψηφारीθμηση είναι μια διερεύνηση της υφής του λόγου μέσα από την ελληνίδα φωνή»; Νομίζω πώς ο Σφυρίδης με το έργο του οποίου συστηματικά ασχολούμαι² μέσα στα τεχνοκριτικά του κείμενα για τον Πεντζίκη, κατόρθωσε να μας δώσει να καταλάβουμε τι είναι και τι ρόλο παίζει η ψηφारीθμηση στο ζωγραφικό του έργο μιλώντας λογικά για μια παράλογη μέθοδο.

Η δεύτερη ημερίδα αφορά την «Πρώτη μεταπολεμική γενιά στην ποίηση της Θεσσαλονίκης» και συγκεκριμένα τους ποιητές Μανόλη Αναγνωστάκη, Κλείτο Κύρου και Πάνο Θασίτη. Πραγματοποιήθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 2009.

Πρώτος ομιλητής ο καθηγητής φιλολογίας του Α.Π.Θ. Γιώργος Κεχαγιόγλου, ο οποίος θέτει γενικά το πλαίσιο της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς ποιητών του τόπου μας, μέσα στο οποίο εντάσσονται και οι τρεις σημαντικότεροι εκπρόσωποι της Θεσσαλονίκης. Επισημαίνει κάποια στοιχεία κοινά σ' όλους που την διαφοροποιούν από την προηγούμενη γενιά ποιητών, της γενιάς, δηλαδή, του 1930, και καταλήγει ότι δεν συμφωνεί με την ομαδοποίηση των ποιητών (με αφορμή ότι άλλοι μελετητές, όπως π.χ. ο Ντίνος Χριστιανόπουλος, ο Ξενοφών Κοκόλης, κ.ά., θεωρούν τους τρεις αυτούς ποιητές ως την τριάδα των «κοινωνικών ποιητών» της Θεσσαλονίκης) σε κατηγορίες, που, όπως επισημαίνει, μπορεί να είναι ένα βολικό σχήμα μελέτης αλλά κάποτε καταντάει και κουτό, αφού το έργο κάθε ποιητή είναι πολυδιάστατο (κοινωνικό, ερωτικό, υπαρξιακό, κτλ.). Το θέμα υπάρχει πάντα και οι αντιθετικές απόψεις διατυπώνονται με κάθε ευκαιρία, γιατί ναι μεν το έργο κάθε ποιητής είναι πολυδιάστατο, αλλά σημασία έχει πού πέφτει το κέντρο βάρους του.

Επόμενος ομιλητής είναι ο ποιητής Τόλης Νικηφόρου, όπου «Με σεβασμό και όχι μόνο...», όπως τιτλοφορεί την

εισήγησή του, εξομολογείται ανέκδοτα περιστατικά από τη ζωή του Αναγνωστάκη και τη γνωριμία του με τον ποιητή μέσα από τον κοινό ιδεολογικό και κομματικό τους προσανατολισμό.

Στο ίδιο μήκος κύματος και η Αγαθοπούλου που ακολουθεί, για τη σχέση της με τον Κύρου, ταυτόχρονα όμως και με μια προσπάθεια ανάδειξης του κέντρου της ποίησής του.

Η επόμενη εισήγηση του πανεπιστημιακού φιλολόγου Μιχάλη Μπακογιάννη αφορά «Το περιοδικό του Μανόλη Αναγνωστάκη Κριτική (1959-1961)» που, όπως επισημαίνει, αποτέλεσε την «Αδέσμευτη φωνή μιας γενιάς». Πρόκειται για μια πλήρη και επιστημονικά δομημένη μελέτη που βασίζεται στη διδακτορική διατριβή του για το εν λόγω περιοδικό.

Αμέσως μετά η ποιήτρια και φιλόλογος Ελένη Μερκενίδου επιχειρεί μια διείσδυση στην «Μνησιπήμονα ποίηση του Κλείτου Κύρου» με αναφορές που αρχίζουν από τον Αγαμέμνονα του Αισχύλου και φτάνουν μέχρι τον Σαρτρ, για να επισημανεί ότι στην ποίηση του Κύρου «συντελείται η πραγματικά ερωτική συνάντηση της Ιστορίας και της Ποίησης» με καταλύτη τη μνήμη, η οποία «ως παραμυθία της απουσίας, πλέον, υποστασιοποιεί το απόν που εξακολουθεί να δρα». Ομολογώ ότι οι ποιητικοί λεκτικοί ακροβατισμοί της Μερκενίδου με εντυπωσίασαν.

Την ημερίδα κλείνει η Ρούλα Αλαβέρα με τη δική της προσέγγιση στην ποίηση του Θασίτη, που την εμπλουτίζει με αρκετά αποσπάσματα ποιημάτων του, τα οποία βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση της ποιητικής του πορείας.

Η τρίτη ημερίδα, που πραγματοποιήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2010 αποτελεί φόρο τιμής των μελών της Εταιρίας Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης και των συνεργατών του λογοτεχνικού περιοδικού Νέα

Πορεία, προς τον προ τριετίας εκλιπόντα πρόεδρο της Εταιρίας και εκδότη και διευθυντή του περιοδικού.

Η πρώτη εισήγηση από τον τωρινό πρόεδρο της Εταιρίας, τον πεζογράφο και δοκιμιογράφο Γιώργο Ξεινό, αφορά την ιστορική διαδρομή της Εταιρίας από την ίδρυσή της από το 1962 έως σήμερα με πρώτο πρόεδρό της τον πεζογράφο Γιώργο Δέλιο. Καταγράφει λεπτομερώς τις δραστηριότητες της Εταιρίας και την προσφορά της στη λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης και του τόπου γενικότερα, τονίζοντας την σημαντική συμβολή του Αλαβέρα με την ιδιότητα του γραμματέα ως το 1980 και του προέδρου μέχρι τον θάνατό του.

Στα βαθιά νερά ρίχνεται η ομότιμη καθηγήτρια του Τμήματος Γαλλικής Λογοτεχνίας του Α.Π.Θ. και ποιήτρια Ζωή Σαμαρά με την εισήγησή της «Τα παιδιά του Κρόνου: Ποιητική και τεχνική της αφήγησης στην πεζογραφία του Τηλέμαχου Αλαβέρα». Αρχίζει με μια γενική θεώρησή της για την πεζογραφία: «Η πρόζα έχει υποχρέωση να περπατά ίσα μπροστά, όπως επιβάλλει η ετυμολογία της, ωστόσο μεταμορφώνεται σε ποίηση και γεμίζει εκχυλίσματα συμπύκνωσης σε θέατρο και κατακλύζεται από δράση· αγκαλιάζει τον χώρο, αγκαλιάζει τον χρόνο και μέσα από τα δύο γεννά, αναπλάθει, αναπαριστά ανθρώπινους χαρακτήρες. Τους παρουσιάζει με όσες λεπτομέρειες απαιτεί η περίπτωση ή αγνοεί, αν έτσι της ταιριάζει, πότε ή πού γεννήθηκαν, ικόμη και το όνομά τους. Γίνεται ικηνή και τους ζητεί να παίξουν ιόλους, να εκφράσουν οι ίδιοι τις ικέψεις τους, να ακουστεί πρώτιστα ο δικός τους, και όχι του συγγραφέα, ιόλος». Μέσα σ' αυτό το θεωρητικό ιλαίσιο που η ίδια όρισε προσπαθεί να εντάξει, με συνειρμικού τύπου ιναφορές σε βιβλία του συγγραφέα, ην ασφαλώς όχι εύκολα προσπελάιμη πεζογραφία του Αλαβέρα.

Ακολουθεί ο έφορος αρχαιοτήτων αι λογοτέχνης Χαράλαμπος Μπακιρζής με την εισήγησή του «Το περιο-

δικό Νέα Πορεία και ο Τηλέμαχος Αλαβέρας». Πρόκειται για μια πολύ καλή καταγραφή της ζωής του περιοδικού, των συνεργατών του κατά περιόδους, με άφθονα στοιχεία για την λογοτεχνική ύλη του περιοδικού (ελληνική και ξένη), και με σαφή αναφορά στις εκδόσεις του.

Πολύ ενδιαφέρουσα είναι και η επόμενη εισήγηση του Κώστα Πλαστήρα «Το διήγημα “Και μια πρωτοχρονιά”»: Μια πρόταση ερμηνείας». Πρόκειται για το διήγημα του Αλαβέρα «Και μια πρωτοχρονιά», που είναι το τελευταίο διήγημα της τελευταίας συλλογής διηγημάτων του Ακριβά γούστα η Κυρία (2006). Ο Πλαστήρας θεωρεί ότι όσα αναφέρει ο Αλαβέρας για τον χρόνο που πέρασε αφορούν τον ίδιο και τον κύκλο της ζωής του, με τις χαρές, τις πίκρες και την αγωνία του συγγραφέα, που είχε πλήρη συναίσθηση ότι βάδιζε ολοταχώς προς έναν καινούριο χρόνο στον οποίο θα ολοκλήρωνε τον κύκλο της ζωής του.

Η τελευταία εισήγηση είναι του ποιητή και πεζογράφου Παναγιώτη Μαυρίδη, προσωπικού φίλου και επί πολλά χρόνια συνεργάτη του Αλαβέρα. Τιτλοφορείται «Τηλέμαχος Αλαβέρας (1926-2007): Η γνωριμία, η φιλία, η απώλεια». Ο Μαυρίδης με μια εκτενή και πλούσια σε λεπτομέρειες αναφορά στο χρονικό της φιλίας τους, μας γνωρίζει όψεις της προσωπικότητας του Αλαβέρα και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετώπιζε τόσο τα καθημερινά όσο και τα σοβαρά προβλήματα της ζωής του, όπως υπήρξαν αυτά της υγείας του.

Ανακεφαλαιώνοντας τα όσα είπα για τις ημερίδες, θα μπορούσε κανείς να τις κατατάξει σε φιλολογικές, σε συναισθηματικές προσεγγίσεις, σε ανεκδοτολογικές και σε πληροφοριακές. Βέβαια, η ποικιλία των μορφών τους δεν επιτρέπει – κι ούτε θα ήταν σωστό – κάποιες αξιολογικές αποτιμήσεις. Όλες όμως μαζί ολοκληρώνουν μια ακόμα προσέγγιση του έργου και της προσωπικότητας των σημαντικών αυτών λογοτεχνών της

πόλης μας, που δεν βρίσκονται πλέον ανάμεσά μας.

Για τα τρία στρογγυλά τραπέζια που συνδιοργάνωσε η Εταιρία με άλλους φορείς δεν μπορώ να έχω άποψη, γιατί δεν έχω τις απαραίτητες γνώσεις. Από την άλλη μεριά αν σταματούσα την παρουσίαση του βιβλίου εδώ, τότε αυτή θα ήταν λειψή. Τελικά, σκέφτηκα να κάνω κάποια σχόλια που μου ήρθαν στο νου κατά την ανάγνωση των εισηγήσεων.

Το πρώτο στρογγυλό τραπέζι πραγματοποιήθηκε την 1 Ιουνίου 2008 και είχε ως θέμα τις «Όψεις επιρροών της γαλλικής λογοτεχνίας στη λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης».

Στην εισήγηση της επίκουρης καθηγήτριας του Τμήματος Γαλλικής Φιλολογίας Μαρίας Λιτσαρδάκη, που τιτλοφορείται: «Σύγχρονες τάσεις της ποίησης (Γαλλία-Θεσσαλονίκη): Η περιπέτεια της γραφής», διαβάζουμε: «Μελετώντας τη σύγχρονη γαλλική ποίηση, παρατηρούμε μια ποικιλομορφία και μια ρευστότητα, ένα τοπίο αντιθέσεων, όπου η γειννίαση των καθαρά παραδοσιακών μορφών με τις μοντέρνες αναζητήσεις του στίχου δημιουργούν ένα ασυμβίβαστο και δύσκολα προσδιορίσιμο περιβάλλον που θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση την έννοια του λογοτεχνικού είδους και τα κριτήριά του». Μα αυτό δεν συμβαίνει σ' όλες τις γνωστές σε μας σύγχρονες εθνικές λογοτεχνίες; Κι ύστερα είναι δυνατόν να μιλούμε για τις σύγχρονες αυτές τάσεις μιας χώρας και να τις συγκρίνουμε με τις αντίστοιχες μιας πόλης (Γαλλία-Θεσσαλονίκη); Για τους Γάλλους κριτικούς και ποιητές που αναφέρει δεν έχω γνώση – και επομένως γνώμη – εκτός από τα γνωστά σε όλους ονόματα. Με παραξένεψαν όμως τα ονόματα ορισμένων ποιητών από το έργο των οποίων παραθέτει αποσπάσματα για να τεκμηριώσει τις παρατηρήσεις της. Ας πούμε, είναι οι Τάσος Φάλλκος, Άννυ Κουτοκόη, Αχιλλέας Πολύζος, Νίκος Παπάνας χαρακτηριστικές ή σημαντικές ποιητικές φωνές που εκφράζουν τη σύγχρονη

ποίηση της Θεσσαλονίκης; Όσο για τους διαταγμούς της Λιτσαρδάκη αν ο Τάκης Βαρβιτσιώτης επηρεάστηκε από τη γαλλική ποίηση και τις μεταφράσεις ποιημάτων σημαντικών Γάλλων ποιητών που μας παρουσίασε, ξέρω ότι η κριτική για το έργο του έχει στο σύνολό της επισημάνει τις επιδράσεις αυτές. Μάλιστα στο συνέδριο για την ποίηση της Θεσσαλονίκης στον 20ό αιώνα (αφιερωμένο στον Γ. Βαφόπουλο) που διοργάνωσε ο Σφυρίδης στη Δημοτική μας Βιβλιοθήκη το 2001 και επιμελήθηκε τα πρακτικά του, η εισήγηση του καθηγητή Γιώργου Φρέρη, του Τμήματος της Γαλλικής Φιλολογίας του πανεπιστημίου μας, είχε ως θέμα αυτές ακριβώς τις επιδράσεις. Επίσης, η κριτική έχει κατ' επανάληψη αναφερθεί και στις επιδράσεις που δέχτηκε από Γάλλους λυρικούς ποιητές του κινήματος του συμβολισμού των αρχών του 20ού αιώνα, ένας ακόμα μείζων ποιητής της Θεσσαλονίκης, ο Νίκος-Αλέξης Ασλάνογλου, ο οποίος σπούδασε γαλλική φιλολογία στα πανεπιστήμια του Καΐρου, της Αιξ-αν-Προβάνς και της Θεσσαλονίκης κι έχει μεταφράσει τη συλλογή ποιημάτων Εκλάμψεις του Αρθούρου Ρεμπώ.

Η επόμενη εισήγηση της Σαμαρά έχει τίτλο «Μια γαλλική ματιά σε τρεις πεζογράφους της Θεσσαλονίκης». Για την ακρίβεια αναφέρεται στο έργο τεσσάρων πεζογράφων που είναι η εξής: Γιώργος Ξεινός, Τηλέμαχος Αλαβέρας, Αλεξάνδρα Δεληγιώργη και Τόλης Καζαντζής. Το κείμενο είναι κάπως γενικό και αφορά διάφορες θεωρητικές απόψεις για τη δημιουργία της λογοτεχνίας, όπως είναι η μοναδικότητα του κάθε λογοτέχνη σύμφωνα με τον Φρόιντ που ανέδειξε τη σημασία του Εγώ, την οποία ο Λακάν όρισε ως Επιθυμία (le desir), κι ότι αυτές οι θεωρίες έχουν την καταγωγή τους από την αρχαία ελληνική γραμματεία. Επισημαίνει ότι «γράφουμε με ένα δικό μας τρόπο ο καθένας γιατί έχουμε μια συγκεκριμένη παιδεία» και συμπληρώνει πως «Αυτό δεν σημαίνει αποκλειστικά

παιδεία που δημιουργείται με άξονα τη μητρική γλώσσα». Τέλος, δηλώνει ότι θα προσπαθήσει να δείξει πώς μια άλλη λογοτεχνία – στη συγκεκριμένη περίπτωση η γαλλική – μπορεί να εμπνεύσει λογοτέχνες από άλλες χώρες – στη συγκεκριμένη πάλι περίπτωση πεζογράφος της Θεσσαλονίκης – , όπως «η αρχαία ελληνική γραμματεία βοήθησε να διαμορφωθεί η Ευρώπη». Μέσα σ' αυτό το θεωρητικό της πλαίσιο της αλληλεπίδρασης των διαφόρων εθνικών λογοτεχνιών προσπαθεί να βρει γαλλικές επιδράσεις στο πεζογραφικό έργο του Ξεινού από τον Καμύς και τον Προυστ και του Αλαβέρα από τον Φλωμπέρ. Στο έργο της Δεληγιώργη ανιχνεύει θεματικές επιδράσεις «από τις μεγάλες Γαλλίδες φεμινίστριες» και τεχνολογικές από την Μαργκερίτ Ντυράς. Εδώ δεν μπορώ να μη σχολιάσω ότι ενώ αναφέρεται σε επιδράσεις σημαντικών Γάλλων συγγραφέων στον δεύτερο και στον νυν τρίτο πρόεδρο της Εταιρίας Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης, αγνοεί το έργο του πρώτου προέδρου, του Γιώργου Δέλιου, που η κριτική έχει τονίσει τις οφειλές του στον Προυστ, από το έργο του οποίου Αναζήτηση του χαμένου χρόνου έχει μεταφράσει αποσπάσματα στο μεσοπολεμικό περιοδικό της Θεσσαλονίκης Μακεδονικές Ημέρες (1932-1939). Τέλος, επειδή στο πεδίο της επιστημονικής έρευνάς μου εντάχθηκε την τελευταία δεκαετία και η λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης, δεν νομίζω ότι η πεζογραφία του Καζαντζή έχει δεχτεί επιρροές από τους Φλωμπέρ, Μπαλζάκ ή Στεντάλ. Το μόνο που γνωρίζω είναι ότι το 1967, πριν ακόμα ο Καζαντζής καθιερωθεί ως σημαντικός πεζογράφος του «Κύκλου της Διαγωνίου», εξέδωσε σε συνεργασία με την Φανή Κισκήρα (σύζυγο του και καθηγήτρια στο Τμήμα Ιταλικής Φιλολογίας του Α.Π.Θ.) και τον Κλείτο Κύρου μεταφράσεις ποιημάτων του Γκιγιώμ Απολλιναίρ.

Εξαιρετική δουλειά έκανε με την επόμενη εισήγησή του ο Κώστας Πλαστήρας. Πρόκειται για λεπτομερή και

ακριβή βιβλιογραφική καταγραφή «Μεταφράσεων έργων της γαλλικής λογοτεχνίας σε έντυπα της Θεσσαλονίκης» τα τελευταία 158 χρόνια.

Το δεύτερο στρογγυλό τραπέζι αφορά τις σχέσεις ανάμεσα στη γερμανική και την ελληνική λογοτεχνία και πραγματοποιήθηκε στις 31 Μαΐου 2009. Στο βιβλίο υπάρχει μόνο μια αξιολογή και επιστημονικά δομημένη μελέτη, αυτή του Άγι Βοτανιάτη που τιτλοφορείται «Η τελείωση του αστικού ύφους: Γέφυρες ανάμεσα στον γερμανικό εξπρεσιονισμό και την ελληνική γραμματεία». Στην εκτενή αυτή μελέτη του ο Βοτανιάτης δεν περιορίζεται μόνο στη λογοτεχνία αλλά και σε άλλες τέχνες, όπως είναι η ζωγραφική και η μουσική, κάνοντας ταυτόχρονα αναφορές και στο φιλοσοφικό τους υπόβαθρο.

Το τρίτο και τελευταίο στρογγυλό τραπέζι έγινε στις 25 Απριλίου 2010 και αποτελείται από ένα κείμενο του Παναγιώτη Μαυρίδη που είναι (αυτό και ο τίτλος του) «Ενας περίπατος στην Κινέζικη ποίηση». Ύστερα από μια μικρή εισαγωγική στη κινέζικη γλώσσα και ποίηση από τον συγγραφέα, δημοσιεύονται μεταφρασμένα ποιήματα από την αρχαία κινέζικη λογοτεχνία (από τον 26ο αιώνα π.Χ.) μέχρι τις μέρες μας. Τις μεταφράσεις έκαναν οι Κινέζοι φοιτητές του Α.Π.Θ. Ουάγγκ Μαν, Σσι Υφαν και Τζανγκ Ντι, οι οποίοι, όπως μας πληροφορεί ο Μαυρίδης, «έκαναν την πρακτική τους στην Εταιρία Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης». Διαβάζοντας την εισήγηση αυτή μου ήρθε στο νου ένας άλλος Κινέζος φοιτητής, ο Χε Γουέι (1967-1996) που ήρθε στο πανεπιστήμιό μας το 1985 και το 1992 επιμελήθηκε το αφιέρωμα στην Κινέζικη Λογοτεχνία του λογοτεχνικού περιοδικού Εντευκτήριο του Γιώργου Κορδομενίδη.

Η σύντομη αυτή περιδιάβαση στα κείμενα του βιβλίου ελπίζω να γίνει ερέθισμα σε όσους ενδιαφέρονται για τη λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης να το διαβάσουν και – γιατί όχι; – να το μελετήσουν.